

Comprensió lectora

Un text narratiu

Grup Promotor
Santillana

La memòria de l'arbre

Sense entrepà

La cara de l'avi a les cinc, entre el bosc de cares. La seva mà que em despenja i em pregunta com m'ha anat el dia. Els meus ulls que li diuen que tinc gana. I els seus que es tornen de vidre. D'un vidre fosc i opac.

—Ai, Jan.

Aquest «ai, Jan» és nou i no sé què vol dir.

El bosc de cares, de cossos, desapareix: primer perquè no el veiem, després perquè tothom va marxant i ens quedem sols, l'avi i jo.

—Ai, Jan.

I segueixo sense entendre'l però no m'agrada el vidre fosc que li cobreix la mirada. Es regira les butxaques amb uns gestos exagerats i em mira, incapaç de parlar, implorant-me que sigui jo qui digui què passa, què vol dir aquest «ai, Jan».

—T'has deixat l'entrepà?

Fa que sí amb el cap i no diu res més. Ara tinc un forat a la panxa i em sembla que no és de gana. És una o gegant i coent que se'm recargola per dintre. I l'avi és ben bé que carrega amb una altra o enorme damunt les espatlles que fa una ombra que tenyirà tot el camí fins a casa.

Comencem a caminar i el soroll de les passes arrossegades de l'avi sembla que em vulgui esquinçar les orelles. Vull que s'oblidi de l'entrepà, ja no tinc gana:

—Avi, m'has de parlar del teu desmai...

—Un altre dia, Jan, fill.

Els oblits de l'avi

L'avi ho està oblidant tot a poc a poc, se li està esborrant tot el que ha viscut i tot el que ha après. Es veu que és una malaltia, i que no es cura. Fa anys que la té i es medica per frenar-la, perquè el que sí que es pot és fer-la més lenta, però així i tot van decidir que era millor que vinguessin a viure amb nosaltres a Barcelona, perquè l'àvia sola no se'n surt amb tot.

—Però jo no li he notat res.

—Millor, rei.

—No, vull dir que no està tan malament. Està com sempre. Està com sempre!

El pare m'ha escoltat assegut a la punta del llit mentre jo cridava i rondinava i li deia que s'equivocava, que tots s'equivocaven, que l'avi estava bé.

Quan he callat, m'ha dit que al principi els oblits són petits i gairebé no es noten, però que a poc a poc van empitjorant fins que arribarà un dia que no recordarà gairebé res, i que també per això ha vingut ara i no més endavant a viure amb nosaltres, perquè aprofitem tots al màxim el que li queda abans no ho oblidi tot.

Gris, amb els ulls de vidre i el pit ple de ràbia m'he llançat als braços del pare no sé si per pegar-li o per abraçar-lo, però ell m'ha agafat fort i no m'ha deixat anar fins al cap de molta estona.

—Jan, fill, sé que costa de pair. Si no t'ho hem dit abans, és perquè fins ara no ho has volgut saber.

I ara ja no puc deixar de saber-ho. Els oblits de l'avi tenen nom de malaltia.

La pulmonia

Un dia de pluja, quan tenia onze anys, l'avi mirava com plovia per la finestra de la seva habitació, segurament perquè la seva mare també li havia dit que no podia sortir a jugar, i va veure una branca de llum que sortia d'un núvol per tocar el seu desmai. L'arbre es va il·luminar uns segons i després tot va ser olor de fusta cremada, fum i un tro que va fer tremolar el terra sota els peus de l'avi, que llavors era un nen.

El terra encara tremolava quan l'avi va baixar les escales de dues en dues cap al carrer. Ningú no el va poder aturar. Va sortir a la placeta i en pocs segons va acabar xop. Va abraçar el seu desmai, ferit, amb el tronc mig partit, la meitat del brancam a punt de caure a terra, l'altra meitat sostenint-se per un miracle, i va plorar mentre el cel feia el mateix damunt seu.

El seu pare el va anar a buscar, i sempre més va explicar com li havia costat d'arrencar el seu fill del tronc del desmai: semblava que hi havia fet arrels. El terra ja no tremolava, però l'avi sí, de fred. Això va passar a l'hivern, i fins ben entrada la primavera l'avi no va tornar a sortir al carrer per culpa d'una pulmonia que ningú no va entendre com no el va matar, tan prim i desnudit com estava.

L'avi diu que va ser l'arbre que el va curar.

La branca

Quan ja feia uns quants dies que l'avi jeia al llit amb febre i havia perdut la noció del temps, va sentir uns copets a la finestra de la seva habitació. No sap com va poder aixecar-se del llit i obrir els porticons, només recorda que una branca del seu desmai l'esperava rere els vidres i que amb l'ajuda d'un vent estrany i calent aquella branca se li va entortolligar entre els dits i una escalfor dolça li va pujar pel braç per omplir-li el pit.

El seu desmai el va curar. El seu mig desmai, perquè per culpa del llamp ara només tenia la meitat del brancam i aquell desequilibri l'havia fet vinclar-se cap a la finestra de la seva habitació. Diu l'avi que aquella branca era com una mà de fulles verdes, cada fulla un dit, i que la va tenir dins la seva fins que de sobte es va refredar i se li va escapar d'entre els dits.

El vent, aquell vent calent i estrany que ara era fred, va fer petar la porta de la seva habitació i la mare va aparèixer de seguida, va tancar els porticons i va fer tornar el fill al llit amb una col·lecció de renys carregats de preocupació.

Però l'arbre hi va tornar. Va picar al vidre de la finestra, aquest cop amb més força, tanta que el va trencar, i la branca va entrar a l'habitació de l'avi i va deixar cinc de les seves fulles mortes, grogues, damunt la manta del llit.

L'endemà l'avi no tenia febre i la seva finestra no tenia vidre, sinó un tros de fusta clavat amb quatre claus, per això no va poder veure com un parell d'homes i una serra feien desaparèixer aquell mig arbre que l'havia curat amb una mà de fulles.

Cap carta

Si la meua vida fos una novel·la, l'endemà de la mort de l'avi, la mare o potser l'àvia em donarien una carta seva plena de consells i amb un comiat ben emotiu, amb una d'aquelles frases que el protagonista repetiria sempre que topés amb un dubte, que la repetiria als seus fills i als seus nets i que potser un dia també l'escriuria ell mateix en una carta de comiat.

Però a la vida real no hi ha cartes de comiat amb frases escrites per emocionar. I l'avi és viu. Encara.

L'avi no ha escrit cap carta perquè des de fa uns mesos se m'acomia a miques.

La memòria de l'arbre

A la piscina he aconseguit ser un nen, l'aigua m'ha esborrat els pensaments. Però un cop al llit tot ha tornat allà on era, i per un moment he desitjat no tenir memòria. No sé com m'he adormit.

De sobte m'he despertat al llit de casa i he sentit que algú em cridava. He sortit al balcó i he vist que hi havia llum al forat del plàtan de la Ronda. He baixat les escales descalç i en pijama. La veu que em cridava sortia de l'arbre. El carrer era buit.

Dins del forat del plàtan hi havia l'avi, no sé com però hi cabia. I la llum venia d'un rellotge que sostenia amb les dues mans com si fos un focus.

—Ets tu, Jan?

—Avi, què fas aquí?

—Ets tu? —L'avi m'ha enlluernat amb el rellotge focus. He començat a veure taques de colors i un tic-tac molt fort m'ha deixat mig sord.

—Soc el Jan, sí.

—Passa, entra.

—No hi cabrem.

—Aquí dins hi cap tot. És la memòria de l'arbre.

—I aquest tic-tac?

—Entra i no el sentiràs.

Hi he entrat i s'ha fet fosc. I el tic-tac ha callat. I el forat del plàtan de la Ronda s'ha tancat.

I després estava fora, al carrer i sol, encara en pijama i descalç.

TINA VALLÈS. *La memòria de l'arbre*. Anagrama